

Attraktivitet og konkurransekraft

Har skapt ny byutvikling

Workshopene om stedsutvikling har involvert både politikere, byråkrater og vanlige innbyggere i flere kommuner i Norge.

Av Torkil Marsdal Hanssen

Samarbeid på tvers av landegrenser og fagdisipliner har gjort byutvikling enklere å forstå og mer inkluderende. Det gjør at byboerne endelig involverer seg i byplanleggingen!

Prosjektet [Trans In Form](#) (TiF) ble etablert for å styrke småbyers attraktivitet gjennom sammenligning av attraksjonskraft mellom europeiske byer og transnasjonal utvikling av verktøy for stedsutvikling. Det har de norske initiativtakerne lyktes med.

– Mens befolkningsveksten i Norge det siste tiåret var på 11,7 prosent, vokste Notodden kun med 2,2 prosent. Veksten man ellers opplevde mange steder på Østlandet, kom ikke til hit – og demografiutviklingen gikk i feil retning, forteller Bjørn Frode Moen.

Fant løsningen utenlands

Problemstillingene i den tradisjonsrike industribyen skilte seg ikke vesentlig fra mange andre norske småbyer og kommuner. Men Notodden fant løsningen på utradisjonelle steder.

– Vi trengte å se utenfor oss selv for å se vår egen utvikling. Å søke internasjonalt var en strategisk – og naturlig – beslutning, for oss: Notodden hadde jo ikke

vært noe uten at Sam Eyde og Kristian Birkeland i sin tid var internasjonale, sier Moen.

Kommunen hadde nylig ansatt Moen som internasjonal koordinator i hel stilling, og hadde allerede gode erfaringer og kontaktnett fra internasjonalt samarbeid. Sammen med tidligere prosjektpartner Alf Johansen i Østfold, utviklet og presenterte Notodden TiF-idéene for mulige internasjonale samarbeidspartnere.

– Vi tok utgangspunkt i Attraktivitetsbarometeret som Telemarksforskning i Bø allerede hadde utviklet som et

verktøy for å sammenligne attraktivitet i norske regioner. Ved å sammenligne attraksjonskraften i partnerbyene, ønsket vi å utvikle verktøy for å skape framtidsscenerier for hver enkelt by og koble

tradisjonelle stedsutviklingstiltak med identitetsskapende historiefortelling. For å lykkes, så vi også et behov for å utvikle et felles planleggingsspråk som både byadministrasjon og politikere kunne forstå, forteller Moen.

Kunnskapsbasert

Prosjektet fikk med seg partnerbyer i Latvia, Litauen, Polen, Sverige og Tyskland. I tillegg til Notodden, ble flere norske byer med i prosjektet gjennom prosjekt-

“ – Vi trengte å se utenfor oss selv for å se vår egen utvikling

partnerne Indre Østfold regionråd og Telemark og Østfold fylkeskommuner. Byene varierte i størrelse og hadde forskjellige utfordringer, men fikk gjennom TiF muligheter til å sammenligne egen attraksjonskraft med partnerbyene. Gjennom felles workshops mellom TiF og forskningsprosjektet PURR (finansiert av ESPON), fikk byene også eksperthjelp på fagområder de hadde spesielt bruk for.

– Gjennom dette samspillet mellom byråkrater og planleggere, forskere, politikere og byenes innbyggere, har TiF også tilført nye ord i byplanleggingen. Ved å bruke begreper som «inkluderende», «flerfunksjonelle» og «fotgjengerbasert», blir det enklere for politikere og innbyggere å forstå hva planleggeren mener, forklarer Moen.

Dyrker sin egenart

Alle partnerbyene har i løpet av prosjektet utviklet kunnskapsbaserte scenarier for den videre utviklingen av sine steder. Flere av byene er også i gang med å utarbeide konkrete planer og gjennomføre tiltak. Men for flere av partnerbyene har finanskrisen skapt nye, store utfordringer.

– Framtidsscenariene ble vidt forskjellige i partnerbyene. Mens vi i Notodden plukket fram bluesmikrofonen som vår identitetsskaper, benytter nå Suwalki i Polen en isbjørn! Dette symboliserer at de er landets kaldeste sted, forteller prosjektlederen.

Mens fysiske tiltak har preget den tradisjonelle stedsutviklingen, har identitetsbygging gjennom felles historiefortellinger stått sentralt i TiF-byenes framtidsplanlegging. Ifølge Bjørn Frode Moen trenger folk nemlig ikke bare et sted å møtes, men også noe å snakke om – når de først treffes. I likhet med de andre

TiF-måten å tilnærme seg stedsutvikling på, har skapt oppmerksomhet. Her intervjues prosjektleder Bjørn Frode Moen fra Notodden på hviterussisk TV.

partnerbyene, inviterte Notodden innbyggerne sine til å ta del i historiefortellingen. Det resulterte blant annet i innspill som påvirket hvordan byens nye kulturhus ble utformet. I tillegg er det utarbeidet en plan for utvikling av byens vannfront, som tar utgangspunkt i Notoddens mer enn 100-årige industrihistorie.

Mange vil lære

Notodden har som følge av TiF-prosjektet lokalt opplevd en formidabel interesse for å bidra til byplanleggingen. Samtidig har TiF-måten å nærme seg stedsutvikling på, vakt oppmerksomhet langt utenfor kommunegrensen.

– Vi blir stadig invitert til konferanser og seminarer med både forvaltning, administrasjon og politikere som målgrupper, for å dele kunnskap og erfaringer fra TiF. Prosjektet har også gitt oss plass i en referansegruppe, som skal utvikle [et hefte som forteller hvordan forskningsresultater fra ESPON kan brukes i regionalt utviklingsarbeid i Norge](#), sier Moen.

TRANS IN FORM

Internett: www.tifpro.eu
 Prosjektperiode: 2009 - 2012

Budsjett: 1.625.000 €
 Norsk finansiering: 510.000 €

Norsk prosjekteier: Notodden kommune

Kontaktperson: Bjørn Frode Moen
 Mob +47 970 53 420
bjorn-frode.moen@notodden.kommune.no

Prosjektledelse: Notodden kommune

Øvrige norske partnere: Telemark fylkeskommune,
 Østfold fylkeskommune,
 Telemarkforskning i Bø,
 Indre Østfold regionråd

Partnerskap: Norge (5), Latvia (2), Litauen (1), Polen (1),
 Sverige (1), Tyskland (1)

Co-partnere: Russland (Kaliningrad distrikt)
 Hviterussland

Akronym: TiF